

MISCELLANEA.

1/ Linowski Aleksander,Głos dnia 19.paźdz.miany./B.m.dr.i r./. K nlb.2.-

2/ Wybranowski Rajmund,Prześwietne Zgromadzone Stany!/B.m.dr.i r./ K nlb.1.-

3/ Niemcewicz Franciszek,Mowa dn.21.Octobris,Warszawa,w druk.P. Dufour.-Str.4.-E_{XXIII}Str.115.-

4/ Rezolucye Rady względem materyi krakowskiey./B.m.dr.i r./ /1782/.-K nlb.3.-

5/ Bolesz Kazimierz,Głos dn.18.Octobris 1782 miany,Warszawa, w druk.P.Dufour.Str.4.-E_{XIII}Str.244.-

6/ Suchodolski,Głos w izbie senatorskiey dn.21.paźdz.1782 miany. /B.m.dr.i r./.-K nlb.2.-

7/ Rzewuski Adam,Głos w izbie senatorskiey dn.22.paźdz.1782 miany,Warszawa,w druk.P.Dufour.-Str.4.-

8/ Grabianka Leszczyc Jacek,Mowa do króla w sprawie Pruchnickiego. /B.m.dr.i r./-K nlb.2.-

9/ /Sokolnicki Piotr/,Odpowiedź na pismo Sokolnickiego./B.m.dr. i r./-K nlb.2.-E_{XXIX}Str.4.-

10/ Mycielski Aleksander,Głos w izbie poselskiey dn.2.list.1780r. /B.m.dr.i r./-K nlb.2.-E_{XXII}Str.652.-

11/ Bukar Adam,Głos na seymie dn.1.Septembris 1776r./B.m.dr.i r./ K nlb.1.-E_{XIII}Str.439.-

12/ Moszczeński Wojciech,Relacya o czynnościach Departamentu woyskowego./B.m.dr.i r./-K nlb.4.-E_{XXII}Str.596.-

13/ Potocki Stanisław,Mowa na sessyi seymowey dn.23.paźdz.1778r. Warszawa,w druk.P.Dufour.-K nlb.2.-

14/ Wypis z ksiąg ziemskich woiew.Mińskiego r.1779./B.m.dr.i r./ Str.V.-

15/ Czacki Michał,Mowa na seymie dn.20.Octobris 1780r./B.m.dr. i r./.-K nlb.1.-E_{XIV}Str.506.-

16/ Delegowani do Konstytucyi./B.m.dr.i r./.-K nlb.2.-E_{XV}Str.125.-

17/ Niezabitowski Jan,Memoryał do króla./B.m.dr.i r./-K nlb.2.-

18/ Kurdwanowski Kajetan,Głos na sessyi 22.paźdz.1782r.Warszawa.w w druk.P.Dufour.-K nlb.2.-E_{XX}Str.385.-

19/ Courtivron i Bouchu J.Nauka o gatunkach i szukaniu rudy żelazney./tylko karta tytułowa i przemowa - reszty brak/,Warszawa 1782.w druk.u XX.Schol.Piarum.-K nlb.2.-E XIVStr.433.-

20/ Kraszewski Jan Aleksander,Mowa w izbie senatorskiey dn.22.Oct. 1782r.Warszawa,w druk.P.Dufour.-K nlb.2.-E_{XX}Str.243/4.-

21/ Kraszewski Jan Aleksander,Przymówienie się w izbie senatorskiey dn.22.Oct.1782r.-Warszawa,w druk.P.Dufour.K nlb.2.- E_{XX}Str.244.-

22/ Ankwicz Józef,Głos na sessyi dn.12.paźdz.r.1782./B.m.dr.i r./ K nlb.2.-E_{XII}Str.160.-

23/ Rzyszczewski,Głos w izbie senatorskiey 17.paźdz.1782r./B.m. dr.i r./.-Str.3.-

24/ Prośba do JKMci od generała Małopolskiego./B.m.dr.i r./.Knlb.1

25/ /Radziwiłł Karol i Hieronim/,Pretensya domu Radziwiłłów,Warszawa,w w druk.P.Dufour.-Str.12.-

26/ Złotoliński,Prośba do króla i Stanów./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-

27/ Poniński Kalikst,Powiększenie woyska,/B.m.dr.i r./-K nlb.1.-

28/ Rewitzki,Stackelberg,Benoit,Kopia deklaracyi oddanych ministrom króla,Warszawa 1773.-K nlb.2.-

29/ Gli stati versi sciolti./B.m.dr.i r./-K nlb.2./tyczy Galicji/.-

30/ Poniatowski Stanisław August,Uniwersał zabraniaiacy koczowania ludzi z państwa Rossyjskiego./B.m.dr./1784.-K nlb.1

31/ Maria Teresa,Patent z dn.17.grudnia 1774.Lwów.-Str.9.-
32/ Rada Nieustaiąca,Ustanowienie i objaśnienie./B.m.dr.i r./Knlb.6
33/ Sanguszko Janusz Aleksander,Kopia listu ciekawego względem Ordynacyi Ostrogskiey./B.m.dr.i r./-K nlb.4.-E_{XXVII}Str.70.-

34/ /Ostrogska Ordynacya/,Odpowiedź przyjaciela na zarzuty.K nlb.4
35 b/ Kopia listu X-cia Prymasa r.1754. K nlb.1.
36 c/ Kopia responsu na list.-K nlb.2.- E_{XXIII}Str.580
37 d/ Kopia listu Marszałka do Prymasa.-K nlb.4.-
38 35/ Objaśnienie prawa wexlowego./B.m.dr.i r./-K nlb.1.E_{XXIII}St.216
39 36/ Sprawiedliwość./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
40 37/ /Borzymowski Jan/,Sprawiedliwość sukcessorom Borzymowskiego. /B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
41 38/ Województwo Rawskie./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
42 39/ Rezolucya interessu na seym./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
43 40/ Przeniesienie sądów ziemskich./B.m.dr.i r./.-K nlb.1.-
44 41/ Zmniejszenie expens skarbowych./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
45 42/ Użytek skarbu publicznego./B.m.dr.i r./.-K nlb.1.-
46 43/ Uwolnienie od rygoru dekretu Antoniego Chmielewskiego.K nlb.1.-
47 44/ Miasteczko Mogielnica./B.m.dr.i r./.-K nlb.1.-
48 45/ Deklaracja dla ziemi Nurskiey./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
49 46/ Warunek dla W.Łąckiego./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
50 47/ Warunek dla Korony./B.m.dr.i r./.K nlb.1.-
51 48/ Deklaracja względem Kommissyi Likwidacyiney./B.m.dr.i r./.-K nlb.1.-E_{XV}Str.118.-
52 49/ Porównanie prowizyi w Koronie./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
53 50/ Powiększenie kar./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
54 51/ Wystawienie nowego regimentu przez Potockiego./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
55 52/ Xięstwo Kurlandzkie,Pow.Piltyński./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
56 53/ Wojsko./B.m.dr.i r./-K nlb.2.-
57 54/ Pozwolenie sprzedarzy./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
58 55/ Projekt.Approbacya XX Missyonarzów./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
59 56/ Projekt./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
60 57/ Obmyślenie nagrody Bachmińskiemu./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
61 58/ Miasto Kraków./B.m.dr.i r./-K nlb.1.- E_{XX}Str.211.-
62 59/ Szkoła rycerska./B.m.dr.i r./-K nlb.2.-E
64 60/ Doniesienie de Monata./B.m.dr.i r./-K nlb.2.- E_{XXII}Str.527.-

Czynności Seymu w Latach ostatnich

KOPIA
LISTU CIEKAWEGO
Od pewnego Przyiaciela pisanego przy kommunikowanym Remanifeście od Xiążęcia JMći SANGUSZKA *Marszałka Nadwornego Litewskiego, względem podzieloney Ordynacyi Ostrog: w Grodzie Warszawskim uczynionym.*

WIem bárdzo dobrze, że W.M. Pán w teraznieyszych záchodzących Ordynacyi Ostrog: konjunkturach, iako iesteś cále oboiętny, y *neutralitatem* trzymaiący, ták supplikuię y o mnie być mocno wyperswadowanym, że w rowney zostawam oboiętności, y dáleki od przywiązania do ktoreykolwiek strony interessowaney. Atoli że w tákowych máteryach iest rzecz powszechna, miła y nienaganna, z rozumnym & *in ratione Statûs* doskonale biegłym mowić y korrespondować; dlá tey tedy satysfakcyi kommunikuiąc Remanifestu Xiążęcia JMci *Sanguszka*, *recurro* poufale, *explorando* zdania y wielkiey decyzyi Jego *super contenta* wspomnionego Remanifestu, co z mieysca mego ia W.M. Pánu *candidè fateor*, że pomieniony Remanifest dlá ułożonych do exaggeracyi słow, *primo intuitu* zdáie się mieć *pondus* iakieykolwiek Konsyderacyi, lecz samą wewnątrz zważywszy istotę y zápatrzywszy się iák ná Práwo Koronne, ták y ná Ordynacyą Ostrog: do Akt Lubelskich podaną, więcey się w nim nie znáyduie (*salvô omni respectu* Xiążęcia JMći *Sanguszka*) tylko *vox, prætereaque nihil.* Gdybyś W.M. Pán był cierpliwy, y bez utęsknienia czekał moiey explikacyi, tobym to wszystko W.M. Panu w oczywistych wyremonstrował dowodach. Náprzod w rzeczonym Remanifeście Xżę JMość Marszałek Nadw: Lit: protestuie się, że nigdy nie zgrzeszył ták przeciwko Náyiaśnieyszemu Pánu, iáko y przeciwko Práwom Oyczyzny. Zgrzeszył Xiążę JMość *Sanguszko*, á tym cięży, że *Minister Statûs*, ktory *ex munere Officij* náyściśley Práwo utrzymywać powinien; á sam ie *in Complicitate* drugich do pilnowania tychże Práw przysięgą obowiązanych bespiecznie podeptał. Jest wyraźne Práwo w Konstytucyi 1609. *o pozwoleniu fundowania Ordynacyi &c.* áby dobra Ordynacyi pomienioney *vel in toto vel in parte prout ordinaverit*, (słowa są Konstytucyi) ná ktory Termin *prout ordinaverit*, iák tylko będzie ordynował, proszę mieć pilną attencyą, *etiam per Hæredes de Lumbis procedentes* nie

A   były

były alienowane. Xiążę JMość *Sangußko* idąc w brew pomienioney Konstytucyi całą Ordynacyą Ostrog: iakby własne Dobra Dziedziczne ná rożne Głowy w Grodzie Sendomirskim *dispersit, & alienavit*, tym cięzey, że *alienam Substantiam*, bo samey całey Rzepltey. A czyliż to nie iest oczywisty grzech? bodayby nie Syna Oyczyzny wiele pozwalaiącego (*absit injuria verbo*) czyli to nie *peccatum ad Cælum clamans* o złamanie Práw kochaney Oyczyzny? Zgrzeszył, zgrzeszył y przeciwko Powadze Náyiaśn: Pána, bo *inscio* zámięszał w pokoju będące Páństwo Jego, y domową wprowádza woynę, przez co samo czyli nie oczywiste *Crimen læsæ tranquillitatis & Crimen Statûs?* Prawda że Xiążę Jego Mość *Sangußko* unikaiąc publiczney cenzury, w zánieśionym Remanifeście *appellat hanc Legem, quam non servavit*, to iest Konstytucyą wyżey wyrażoną o pozwoleniu Ordynacyi alleguiąc, że *Xiążę Januß Kaßtelan Krakowski według iego pozwolenia powinien był deficiente Sexu Masculino wezwać quocunq̃ gradu succedentes dalßych Osob*, á przecież nie wezwał. Y tu iest *commissum irrealitatis peccatum*, bo wezwał *quocunq̃ gradu succedentes*, kiedy *deficiente sexu Masculino* wezwał nayprzod tyle Xiążąt Zasławskich, z Eufrozyny Xiężniczki Ostrogskiey pochodzących, wezwał y Xiążęcia *Janußa Radziwiłła* Podczaszego Litt: wezwał *& Successores de Lumbis ejus procedentes*. Że zaś innych Osob ieszcze dalszych á dálszych do rzeczoney Ordynacyi nie wezwał, bo miał wyraźne pozwolenie Konstytucyi, áby według woli y zdánia swego *prout ordinaverit* pomienioną fundował Ordynacyą. Mało ná tym ieszcze, miał więcey pozwolenia od kilku Seymow (Słowa są Konstytucyi) przez wszystkie Stány nádanego, áby náwet do Akt Lubelskich według Konstytucyi podaną mogł *immutare, emendare durante duntaxat vitâ Ipsius*. Teraz tedy W.M. Pána *exploro sensum*, ieżeli Remanifest pomieniony słusznie obwinia Xiążęcia JMći *Janußa* Ordynacyi Fundatora, iakoby nie według pozwolenia Rzepltey postąpić sobie miał. Ey przecież według Státysty Pogańskiego! *Magnum est & indelebile Crimen, loco gratitudinis improbare Acta Avorum*. Dáley w Remanifeście swoim Xiążę JMość *Sangußko* ták się emunduie, *że Ordynacya Ostrogska nie iest approbowana, à ratio Statûs exigit, aby Rzplta iuż ufundowaną Ordynacyą widziała, ieżeli nie są takie dla Oyczyzny Prawa, y dla tego wßystkie inne w Polßcze Ordynacye maią iedno pozwolenie, á drugą approbatę*. Ale y tu odkryty fałsz nie uydzie winy grzechu, bo pozwolenie Ordynacyi Ostrogskiey więcey w sobie záwiera, niżeli inne Ordynacye, ponieważ pozwolenie Ordynacyi Ostrogskiey te słowa Konstytucyi w sobie zámyka: *iako iuż od kilku Seymow przez wßystkie Stany pozwolono iest fundować Ordynacyą*, ktore słowa

godne

godne pilney konſyderacyi. W innych pozwoleniach ná Ordynacyą nie znáyduią ſię, toć kiedy Ordynacya Oſtrogſka ma więcey w utwierdzeniu pozwolenia od kilku Seymow, czego inne nie maią Ordynacye, więc innych Ordynacyi przez Konſtytucyą pozwolenia nie mogą ſię mowić, że maią iedne z Ordynacyą Oſtrogſką pozwolenia; á przez to ponieważ kilka Seymow ná Ordynacyą Oſtrogſką zgodziło ſię, toć tym ſamym większy walor, większa ákceptacya nád inne być powinna. Jednak niżeli do większego tey práwdy ſamey przyſtąpię obiaśnienia, *appello juratam fidem* Trybunałow y Prześwietnych Ziemſtw wſzyſtkich, ieżeli tranzakcya dobra, y według Práwa uczyniona potrzebuie ápprobaty? y *caſu quo* náſtąpi ápprobacya, ieżeli nie będzie *quid ſuperabundans*, á ieżeli Donacyi *ſubſequetur* iakowa approbacya, czyli *non vitiat* Donacyą? czyli tákowe Donacye *non caſſantur* w Trybunałach y Ziemſtwach, ponieważ generalnie mowiąc: rzecz dobra ápprobaty nie potrzebuie. Y dlá tego że Ordynacya Oſtrogſka ná tylu Seymach ákceptowana była, nie potrzebowáła ápprobacyi, ile że tákowa ápprobácya byłaby *ſuperabundans*, á bardziey *ſupervacanea*, bo ieżeli dlá racyi w Remanifeśćie wyrażonych potrzebna była approbacya, to proſzę ſię zápatrzyć ná ápprobatę Ordynacyi Zámoyſkiey *Anni* 1590. *Fol.* 579. ktorą cytuię słowo w słowo: *Jakośmy przeßłego Seymu J. W. Zamoyſkiemu pozwolili uczynić Ordynacyą według zdania ſwego, ták ponieważ ią uczynił w Lublinie, więc ią approbuiemy. Moc iednak Jemu ſamemu dokąd żyw zoſtawuiąc: immutandi, emendandi, & ampliùs ordinandi, to coby mu ſię zdało juxta priorem Conſtitutionem.* Proſzę tedy náypierwey zważyć, ieżeli te *motiva* y racye od Xięcia JMći *Sanguſzka* w Remanifeśćie zánieſione, że *ratio Statûs exigit aby Rzeplta uczynioney przypatrzyła ſię, ieżeli iakowe Artykuły Ordynacyi nie ſą ciężkie Prawom Oyczyzny.* Znayduią ſię w wſpomnioney Konſtytucyi *pro motivo Negativo?* Naprzykład, że *nihil præjudicat Juribus Regni &c. &c.* ále tylko ſię to wyraża w ápprobacie; Ponieważ pozwoliliśmy czynić Ordynacyą, á J. W. *Zamoyſki uczynił według zdania ſwego,* y do Akt Lubelſkich podał, więc ią approbuiemy. Y owſzem káżdego ták konwinkować mogę ná fundamencie tychże racyi w Remanifeśćie wyrażonych, gdyby były *in ratione Statûs* zaſadzone. Ponieważ w Approbacie Ordynacyi Zámoyſkiey ta ieſt przydana klauzula, że J. W. *Zamoyſki miał moc dokąd żyw coby mu ſię zdało ampliùs Ordinandi, mutandi, emendandi, & immutavit, ac ampliùs ordinavit*, toć na fundamencie racyi w Remanifeśćie wſpomnionych, że *Rzeczpoſpolita widzieć powinna wßyſtkie Punkta, ieżeli non præjudicant æqualitati & Juribus*, druga Approbacya náſtąpić powinna,

na, czego żaden mowić nie mogł y nie może, bo iáko pierwſza Approbata Ordynacyi Zámoyſkiey ieſt *ſuperabundans*, ták byłaby *pari ratione* y druga *ſuperabundans.* Idźmy dlá większego obiaśnienia do Ordynacyi Myſzkowſkiey *A.* 1601. pozwoloney, w niey tym bárdziey wydaie ſię *ſuperabundans* Approbata, bo w pozwalaiącey *liberaliter* Konſtytucyi JJ. WW. *Myßkowſkim junctim ac cuilibet ſeorſim* czynić Ordynacyą, záraz w tym ſamym pozwoleniu y Approbacya náſtąpiła. Czyliż może bydź *quid magis ſuperabundans*? iák to ápprobować, co nie ieſt *in rerum natura*, y dlá tego Rzeczpoſpolita nápotym inną przedſięwziąwſzy drogę, doſyć beſpieczeńſtwa ſądziła Ordynacyi Oſtrogſkiey y utwierdzenia, kiedy ią ná tylu Seymach ákceptowała, y tylu pośledniey-ſzemi Konſtytucyami do dyſpozycyi Ordynacyi ściągaiącemi ſię bárdziey á bárdziey zmocniła. Jeſzczebym nie mowił, żeby była Konſtytucya o tym, że káżda Ordynacya powinna mieć y pozwolenie & *diſtinctâ approbatione*. Gdyby ná koniec pomieniona Konſtytucya o pozwolenie Ordynacyi Oſtr: przynaymniey tę miała przydaną klauzulę *Salva approbatione.* A ná ten czas dałbym *vinctas manus*, bo choćby była *ſuperabundans approbatio*, iednak to czynić coby Práwo kázało *Lex jubet non diſputat.* Ale kiedy nie maſz Práwa o Approbacyi, nie maſz y Salwy przy Konſtytucyi, ktoż może *arbitratoriè ſine crimine Statûs* ią improbować y annihilować. Tę mowię Ordynacyą więcey niż wiekiem ſtwierdzoną, y bárdziey pożytecznieyſzą Dobru poſpolitemu, niżeli inne Ordynacye wyżey ſpecyfikowane, ktore iednym ſię tylko záſzczycaią Ordynatem y Poſſeſſorem wſzyſtkich Dobr ſwoich, á Ordynacya Oſtrogſka oprocz Ordynata dotąd na ſześć tyſięcy Szlachty, *ſuo Pane benè merentium* karmiła y żywiła; á teraz przy tych Donacyach y dyſpartymentach ieżeli nie záraz, to nieomylnie po śmierci Donataryuſzow, ten *unicus benemerentium Panis* ná Ruśi ták obfity odpadnie od kilku tyſięcy Szlachty, poydzie *viâ injuſtitiæ* ná dziewięć, czyli ná dzieſięć Głow, á *Succeſſores* w Ordynacyi Oſtrogſkiey záſłużonych, ieżeli innych właſnych mieć nie będą fortun, ná oſtatnie poydą uboſtwa y mizerye; Ey przecież to wielkie *Crimen Statûs*! wielka *Ordinis Equeſtris* ſzkoda! *In ulteriori tractu* Remanifeſtu ſwego Xiążę JMość Marſzałek Nádw: Litt: *improbat Actum* Xiążęcia *Janußa* Ordynacyi Fundatorá, że wezwał Káwalerow Maltańſkich do Ordynacyi ſwoiey, *przez co nie tylko mutatur Natura Bonorum Terreſtrium in Spiritualia contra mentem tey ſamey Konſtytucyi, ále też, że Kawalerowie Maltańſcy wychodzą ex Supremo Reipublicæ Dominio, y maią dependentiam à Magiſtro Ordinis, non à Republica &c. &c.* Ná te exaggeracye Práwu wyrażonemu y Ordynacyi Oſtrogſkiey opiſaniu przeciwne, niżeli odpowiem *di-*

recte & *adæquatè* względem Kawalerow Maltańskich, ták *ad interim* mowię. Jeżeli Ich wezwał do Ordynacyi swoiey Xiążę *Januß*, to dlá tego wezwał po tylu Familiach zgasłych, bo miał od tylu Seymow pozwolenie *prout ordinaverit* według zdania swego fundowáć Ordynacyą Ostrogską, á potym ten Punkt wyżey wyrażonego Remanifestu znowu *commisit peccatum ignorantiæ culpabilis*, bo *per omnia est falsissimum*, generalnie mowiąc, że *Bona Terrestria* kiedy idą *ad Spirituales*, *mutant Naturam Terrestrium*; Racya tego iest, że iest *falsissimum quid*; zásadzona ná Konstytucyi 1601. ktora ták wyraźnie mowi; ze *quale jus dantis, tale accipientis, Jus & Natura dantis est Terrestris*, toć *accipientis Spiritualis* iest *Terrestris*. Y dlá tego Rzeczpospolita dáiąc Dobra Duchownym, tę pospolićie przydaie klauzulę *Salvis oneribus & juribus Reipublicæ*. Jeżeli kto większey w tym Punkcie potrzebuie konwikcyi, niech czyta Dekreta Trybunalskie względem Hiberny między Duchownemi nástąpione.

Ná koniec ieżeli tey allegacyi punkt w Remanifeśćie położony iest prawdziwy, toć spráwiedliwie niektorzy JchMość Duchowni *in Causis ex fundo Bonorum pullulantibus* unikaią *Forum seculare*; á przecież y Sąd J.K.Mći Assessorski w swoich Sprawiedliwych Dekretach ináczey sądzić káże y sądzi, dopieroż nierownie *de illa mutatione Bonorum Terrestrium in Spiritualia* mowić trzeba w Ordynacyi Ostrogskiey, ktora *ex sua essentia*, y we wszystkich swoich Punktach, *umbram* tey mutacyi iáko mieć nie może, ták ktoby temu nie dał wiary, niechay czyta Ordynácyą Ostrogską. Teraz tedy do Kawalerow Maltańskich przystępuiąc, cytuię Punkta Ordynacyi Ostrogskiey o nich wyraźnie nápisane; Náprzod żeby był *in æqualitate* urodzony Kátolik, Polak, & *per pluralitatem votorum* ná Seymie obrany; Zeby nie był *Exlex sed ut Civis Regni unà cum Bonis, jure mediante cujvis respondeat, & omnibus de se conquerentibus in quolibet Foro Regni Poloniæ pareat. Exercituum Præfecto, seu Duci cum suis Commilitibus obediat, Ipsemet in Persona sua vel per alium locum ejus tenentem rei militaris optimè peritum Exercitum ducat; Pro usu Reipublicæ Castra seu Fortalitia & tuendis finibus ac Dominijs Regni & Provinciarum Palatinatûs Podoliæ erigat, construat &c. &c.* Náostatek gdyby w iednym punkcie *dispositioni* Ordynacyi Ostrogskiey *non satisfaceret*, *ipso facto* powinien *amittere Jus Ordinationis*. Teraz proszę wziąć *in Lancem* wielkiego zdánia W. M. Pána te wszystkie Punkta, y rygory dla Káwalera Maltańskiego wyraźnie przepisane, y oraz uważyć owe w Remanifeśćie wyrażone Exaggeracye, ieżeli nie są *ad irritandum* tylko *Populum*, Práw Koronnych & *Statûs* Ordynacyi Ostrozskiey *ignarum*; Jeżeli pierwszy Funda-

tor Ordynacyi wszystkim inkonweniencyom ktore tylk o *præsum* mogły nie zabiegł doskonale. Jeżeli Kawaler Maltański dependuiący záwsze z Ludźmi swemi od surowych Hetmańskich Ordynansow mogł co *privatâ authoritate moliri, casu quô* nie chciałby iákiego Punktu Ordynacyi *exequi*, toby tym samym ná fundamencie Ordynacyi opisanym w káżdey Koronney Jurysdykcyi, musiałby *Jus Ordinationis amittere*, y záwsze byłby *in metu, & stimulo*, Ordynacyą Ostrog: we wszystkim dlá siebie opisaną, *Sacrosanctè* obserwowáć, pewnieby y Fortece w Ordynacyi w lepszey y mocnieyszey były sytuacyi, niżeli są teraz, bo oprocz Dubieńskiey iákieykolwiek Fortecy bespiecznie o nich mowić się może, *nec locus ubi Troja fuit*. A potym tenże Xiążę pierwszy Ordynat *præmisso modo* wzywaiąc Kawalerow Maltańskich, dał Szlachetney Młodzi *incitamentum* do nábycia Sławy, ktora wolałaby w Malcie ná Woiennych experymentach lata swoie z Sławą Imienia Polskiego strawić, niżeli *cum infami ignominia* Narodu swego w prywatnych *delitescere* domach, álbo mizernie w Sąsiedzkich Páństwach despotyczną báwić się służbą. Z tym wszystkim ták w tym konkluduię Punkcie, że cáła Rzeczpospolita iáko iest *Domina Jurium*, ták co ná iednym stánowi Seymie, to ná innych *pro exigentia authoritate suâ* odmienić może; Náprzykład zápatrzywszy się Rzeczpospolita ná to, że dlá Domowych prywatnych Scyssyi Seymy nie dochodzą, *consequenter* trudneby było obranie Kawalera Maltańskiego, może tedy *aliam arripere viam pro meliori Bono* tey Ordynacyi, ále żeby kto *privata Authoritate sine Consensu Reipublicæ juxta velle suum* ią dysponowáć mogł, to nie może nigdy *sine Crimine Status & Convulsione Legum*.

Zakłada sobie Xżę JMość *Sanguszko pro fortissimo Achille* dalszy Punkt w Remanifeście swoim, ktory iest w słowach: *Co tu mowić przeciwko Konstytucyi* 1677. *ktora zostawiła sobie facultatem na przyszłym Seymie decisionis o Ordynacyi Ostrogskiey, dotąd Punkt Remanifestu.* Co mowić? Oto to mowić powinienem: Jeżeli sobie Rplta zostawiła *decisionē* Ordynacyi, toć nie Tobie Mći Xżę dała władzą dysponowáć, rezygnowáć, kiedy sobie zostawiła, y owszem ten sam Recess konwinkuie, że ponieważ sobie Rzplta dálszą Ordynacyi dyspozycyą *reservavit*, toć tym samym Xżę JMć *Sanguszko* dysponowáć nią żadną miarą nie mogł *sine læsione & contemptu* Rzpltey.

Querulatur Xżę JMć *Sanguszko* w swoim Remanifeście, że go Manifest Lwowski obwinia, *iakoby Konstytucyi* 1624. 1627. 1628. *Milicyą Ordynacyi Ostrogskiey utwierdzaiących był Przestępcą, a Ja tę Milicyą pingviori przez ostatnią Tranzakcyą zmocniłem Jure, bo nietylko przeciwko Poganom iako chce mieć Konstytucya*

na

na fundamencie tey Ordynacyi uczyniona, ale w káżdey potrzebie Rzpltey pod kommendą J. W. Hetmana. Dotąd Punkt Remanifestu. Tą intencyą y Xżę *Januß* pierwszy Ordynat rzeczoną postanowił Milicyą *pro quacunq; necessitate Reipublicæ* (słowa są Ordynacyi) *contra Tartaros, Turcas, & alios Hostes* pod kommendą Hetmańską; A zátym Xżę JMość *Sangußko* z tym się chlubić nie powinien, boć nic nowego nie uczynił. Ze utwierdził Skryptem Milicyą Ordynacyi Ostrog: trzema Konstytucyami zmocnioną? to rzecz uczynił nie práktykowaną godną nie małego podziwienia, á bárdziey spráwiedliwey Cenzury, że Konstytucye prywatnym utwierdza Skryptem, ktore żadney nie potrzebuią Approbaty, dopieroż Skryptow; Ale upewniam káżdego, że to dlá Oyczyzny *Subsidium, Mutatô Statu Ordinationis* upadnie, bo JchMość do bezprawnych Podziałow *Concurrentes*, iak prędko przyidą *ad Possessionem*, to wspomnionego nie dadzą *subsidium*, mowiąc ná fundamencie Práwa, że z Dobr Dziedzicznych żadney Milicyi dáwać nie powinniśmy. Dopieroż *Successores* będą w tym *refragarij & renitentes*, ile że żaden ná Dobra swoie dopieroż Sukcessyonalne nie może dlá Sukcessorow tákie *imponere Onus*, ktore iest przeciwko Práwu, á Prawo iest wyráżne, żeby z Dobr Dziedzicznych nie dáwać wyprawy, chyba zá powszechną cáłey Rzpltey decyzyą. Więc kiedy Xżę JMość *Sángußko* Marszałek Nádw: Lit: Ordynacyi sześćią Konstytucyami ztwierdzoney nie utrzymuie, nie záchowuie, y Jey Práwa (*circa Consilia* wielkich w Oyczyznie Ludzi do tych bezprawnych Podziałow mocno przywiązanych) depce, iákże ten skrypcik *folium quod ventô rapitur* może być záchowany y utrzymany, kiedy y Konstytucye nie są bespieczne? *Magnum & irremissibile Nefas est, violare Leges Reipublicæ, sed longè majus, velle illam seducere* mowi Statysta Rzymski.

Po owych publicznych krytykach y niespráwiedliwych Cenzurach w Remanifeśćie swoim zaniesionych na Ordynacyą od Xiążęcia *Janußa* Kasztelana Krakow: Wielkiego w Oyczyznie Człowieka y Statysty uczynioną, y przez Lat sto kilkadziesiąt nie tylko od Rzpltey, ále od żadnego do tych czas nie reklamowaną y owszem akceptowaną, Xżę JMość *Sangußko* cáłą náostatek obwinia Rzplitą, *ktora ten Grunt do Ostrogskiey Ordynacyi należący approbowała, a ten się w Ordynacyi do Akt Lubelskich podaney nie znayduie.* Jeżeli się nie znáyduie między Ordynackiemi Dobrami? tócby się powinien znáydowáć między Dziedzicznemi w Ordynacyi do Akt Lubelskich podaney oraz specyfikowanemi, á przecie się y tam nie znáyduie; więc niżeli ten Punkt do Remanifestu był podany, trzeba było pierwey czytáć dáwne działy do Dobr Ordynacyi Ostrog: náleżące, á tamby káżdy Grunt ten ználazł, y wyczytał,

czytał, iáko wyraźnie te słowa Ordynacyi Ostrog: informuią o Dobrach specyfikowanych *etiam cum Prædijs in exdivisionibus expressis*.

Jakożkolwiek iest: ta iest nie záwodna y nie zbita práwda, że gdyby Rzplta pomienioney Ordynacyi Ostrogskiey nie miała *pro rata, & ulla Lege in perpetuum abroganda*, toby się w żadne iey nie wdawała dyspozycye, y ten Grunt przez JMći Páná *Denhoffa*, czyli *per scrupulosam sollicitudinem* albo nie? Rzpltey do approbowania proponowany, zawszeby go Rzplta nie ákceptowała, gdyby generalnie Ordynacyą Ostrogską zá Ordynacyą swoię práwem ztwierdzoną nie uznawała, y nie wchodząc w żadne indagacye, czyli ten Grunt należy do Ordynacyi Ostrog: czyli nie? záwszeby go *rejiceret*, ále że *non rejecit*, y dwiema go ztwierdziła Konstytucyami, toć *nullus locus restat* mowienia przeciwko tey Ordynacyi.

A zátym *condolendum est* Xiążęciu JMći *Sanguszkowi*, że ták dáleko zábrnął (*cum in profundum venerit, omnia contemnit*) y ták wielą Práwami pogardził; Pogardziwszy; chcąc uniknąć publiczney Cenzury, że ták iawne przeciwko Práwom Oyczyzny grzechy, podał w Remanifeście swoim, rożne wyżey wyrażone siebie emunduiące Punkta, nie racye sprawiedliwe. Ale dármo! dármo, *non addit invalidæ robur facundia causæ*. Ani Remanifest náylepszym (w słowach tylko do zámamienia ułożonych) nápisány stylem, y pierwszy przeciwko Ordynacyi Ostrogskiey po Lat sto czterdzieści uczyniony, nie uwolni od winy, nie zgładzi *Crimen Status*, chyba że Xżę JMć uznáwszy swoią sprawiedliwą winę, ile że podobno był *superinductus reverentiali amore*, y annihilowawszy wszystkie swoie *præjudiciosos Actus* w Grodzie Sendomirskim uczynione, poydzie *ad publica* Oyczyzny *Acta*, y uderzywszy się w Piersi, wyzná to; Iż *peccavi in Cælum, & coram te*, wszak *non est hominis non errare*, ále *non emendare non est prudentis viri*, dopieroż *Ministri Status*; to ná ten czas spodziewam się, że Oyczyzna záżyć może *clementiam*, ále inaczey, mocno się obáwiać trzeba, żeby náypierwszy Xiążę JMość *Sanguszko* Marszałek Nádw: Lit: wszystkiey nienawiści y zemsty nie był metą y celem, bo nie trzeba dowierzáć (przestrzegam mocno) że ta Materya, *publicam Patriæ Causam* maiąca ná samym się skończy gadaniu *&c. &c. &c.* Jákożkolwiek nástąpi, przepraszam, że nie zostawuiąc nic w recessie, musiałem przedłużyć List moy ktory teraz kończę.